

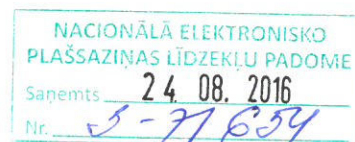
Radio raidījumu cikla „Pi myusim Latgolā” izvērtējums. 2016. gada marts – maijs

Producentu grupas „Lietišķā Latgale” raidījumus latgaliski var klausīties vairākās radio stacijās (Latgales radio, radio EF-EI), interneta versijā - latgaliešu kultūras ziņu portālā „lakuga.lv”, kā arī raidījumu cikla veidotāju portālā “Pi myusim Latgolā”. Recenzijas autors, izlases kārtībā noklausoties 2016. gada marta, aprīļa un maija mēnešos veidotos kopumā 12 raidījumus, ar gandarījumu atzīst, ka:

raidījumu cikls pilnvērtīgi vai daļēji īsteno Elektronisko Plašsaziņas līdzekļu likuma 71. panta 1. daļā noteiktos sabiedriskā pasūtījuma uzdevumus:

- atspoguļo sabiedrības viedokļu daudzveidību;
- nodrošina objektīvu, neatkarīgu un tematiski līdzsvarotu ziņu, analīzes un komentāru veidošanu par notikumiem Latgales reģiona novados;
- izglīto iedzīvotājus un veicina viņos pilsonisku izpratni par politikas, ekonomikas, kultūras, vides un sociālajiem jautājumiem, nodrošinot to sistēmisku aptvērumu;
- veicina sabiedrības integrāciju un saliedētību uz latviešu valodas pamata;
- nodrošina latgaliešu rakstu valodas kā vēsturiska latviešu valodas paveida saglabāšanu, aizsardzību, attīstību un lietošanu;
- popularizē Latvijas vēsturi un kultūras vērtības;
- sekmē nacionālās identitātes apzināšanos Latvijas, Eiropas un globālajā telpā, kā arī reģionālās un lokālās identitātes izpausmes un attīstību Latvijā;
- ar dokumentāriem un mākslinieciskiem līdzekļiem veicina Latvijas vēstures un mūsdienu procesu izpratni un veido priekšstatu par nākotnes attīstības iespējām;
- veido vidi brīvām un viedokļu ziņā daudzveidīgām diskusijām par sabiedrībai būtiskiem jautājumiem;
- attīsta mūsdienīgus un daudzveidīgus žanrus un formātus;
- veicina dažādu sabiedrības grupu pārstāvju līdzdalību programmu un raidījumu satura veidošanā, nodrošinot plašai auditorijai būtisku notikumu (sociālpolitisku, kultūras u.c.) tiešu atspoguļojumu;
- nodrošina atbildīgu un ilgtspējīgu žurnālistiku, kas garantē informācijas izpēti un analīzes kvalitāti.

Cikla “Pi myusim Latgolā” raidījumi ceturtdienās tiek raidīti ar kultūrvēsturisku tematiku, bet piektdienās raidījumiem ir sociālpolitiska ievirze. Tiem ir gan sava stabila interesentu auditorija, gan izveidojies savs atpazīstamības stils (formāts, stilistika, audio un mūzika, saturiskais vēstījuma spektrs, struktūra). Kultūrievirzes raidījumi tiek veidoti trīsdaļīgi, izvēloties kādu vienu noteiktu pamattēmu vai notikumu (tā aizpilda raidījuma lielāko daļu), papildinot to ar divām rubrikām – “Viestures skreine”(“Vēstures lāde”) un

“Kulturys skreine” (“Kultūras lāde”). Sociālpolitiskās ievirzes raidījumu galvenajā daļā tiek analizēti sabiedrībai aktuāli sociāli, ekonomiski vai politiski notikumi vai procesi, bet raidījumu otrajā daļā tiek sniegts reģiona jaunāko ziņu apskats. Raidījuma formāts vērtējams pozitīvi, tam ir pietiekami dinamiska struktūra, šādā formātā izkārtotais saturs klausītājam ir viegli uztverams.

Raidījumos izvēlēto tēmu saturiskais diapazons ir diezgan plašs un daudzveidīgs. Tas ietver gan atsevišķām personībām veltītas portretintervijas (saruna ar kinorežisoru J.Streiču, trimdas dzejnieces P.Zalānes likteņstāsts), gan izvērstas tēmas, nozīmīgus kultūras notikumus gaidot (Podnieku dienas, Mākslas dienas Daugavpilī, Muzeju nakts u.c.), gan novada kultūrsituācijas analītisku vērtējums (kultūras gada balva “Boņuks”, domstarpības ap Latgales kongresa atceri). Pozitīvi, ka raidījumu veidotāji tēmu izvērsumā iekļauj dažādus, bieži vien atšķirīgus viedokļus. Atzinīgi vērtējama raidījuma autoru neitrālā pozīcija būt nevis viena vai otra viedokļa aizstāvim, bet starpniekam, ļaujot neatkarīgam ekspertam izteikt savus secinājumus vai ļaujot to izdarīt raidījuma klausītājiem. Raidījuma žurnālistu komentāri ir objektīvi un vērsti uz klausītāja izglītošanu, vēstures notikumu, kultūras tradīciju izziņāšanu, kā arī atsevišķu ekonomisku, sociālu vai nacionālu procesu un notikuma analīzi (raidījumi par Lieldienu tradīcijām, novada kultūrvēstures izvērtējums intervijā ar profesoru P.Zeili, SEZ darbības analīze). Atzīstami, ka žurnālisti raidījumos līdzās reģiona negācijām skaidro to iemeslus, paralēli iekļaujot arī pozitīvās pieredzes vēstījumu (raidījumos par gada ārstu, par jauno speciālistu darba tirgus iespējām, par reemigrācijas plāna īstenošanas realitāti u.c.).

Saturiskajā spektrā veiksmīgi veidoti etnisko integrāciju veicinoši raidījumi, izvēloties svaigas tēmas ar nestereotipisku ievirzi (ebreju tradīciju atdzimšana Rēzeknē, intervija ar Šrilankas ārstu). Pie tam šie raidījumi izglīto arī klausītāju, sniedzot vēsturiskās izziņas, iekļaujot kultūru mijiedarbību atspoguļojošus piemērus, klieidējot sabiedrībā pastāvošos stereotipus vai pat mītus par etniskajām minoritātēm.

Plaša ir arī raidījumā ietvertā satura ģeogrāfiskā amplitūda, raidījuma autori nekoncentrējas tikai uz notikumiem vai procesiem lielākajās pilsētās (Daugavpils, Rēzekne, Rīga), bet iekļauj arī reģiona attālāko novadu aktualitātes vai veido reportāžas no “dieva un arī masu mediju aizmirstiem” Latgales nostūriem (raidījums par Teiču purva Sīksalu un tās apkārtnes ļaužu dzīvi un viedokļiem).

Tomēr raidījumu žurnālistisko pieeju vērtējot, recenzijas autors secina, ka atsevišķos sižetos vai reportāžās nepietiekoši izvērsts žurnālistiskais virszdevums, kur varētu dominēt raidījuma sižeta caurviju darbība, žurnālista t.s. pozitīvā opozīcija, proti, žurnālists konsekventi vēlas noskaidrot, sameklēt, izziņāt virszdevumā formulēto mērķi. Piem., raidījumā par Latgales podniecību, trūkst dramaturģiskās “dzirksts”,

ko varētu panākt, dziļāk analizējot Latgales keramikas mākslinieciskos procesus (trūkst ekspertu vērtējoša skatījuma), nevis tikai apspriežot ikdienišķas lietas.

Kopumā veidoto raidījumu struktūra ir pārdomāta: tiek līdzsvarots raidījuma vadītāja informatīvais vai analītiski skaidrojošais teksts ar intervējamo personu. Pozitīvi vērtējama dažādu izteiksmes līdzekļu izmantošana: tā ir t.s. sinhrona izmantošana (ciema sadzīves trokšņi, podnieka darbnīcas ripas rūkšana u.c.), kas klausītājos rada klātesamības un ticamības sajūtu. Īpaši jāatzīmē veiksmīgā mūzikas izvēle. Tā harmoniski iekļaujas raidījumu struktūrā, paspilgtinot saturisko vēstījumu. Mūzikai “Pi myusim Latgolā” sižetos ir ne vien ilustratīva, bet arī asociatīva funkcija, piem., raidījumā par P.Zalānes likteņstāstu u.c.

Tomēr raidījumu veidotājiem būtu ieteicams ievērot konsekvenci – lai panāktu spilgtāku raidījumu dramaturģiju, montāžas procesā recenzijas autors piedāvā izmantot kontrastu metodi, piem. raidījumā par otrā pasaules kara beigu atceri raidījuma dokumentālie “varoņi” varētu būt divi – viens, ko kara vētras aizveda uz Rietumiem, bet otrs, ko kara radītās sekas aizveda uz Austrumiem. Aktuālajās tēmās noderētu arī koncentrēšanās uz viedokļu daudzveidības un efektīvāko risinājumu atklāšanu. Tas veicinātu informācijas vērtības kvalitāti un faktu ticamību.

Vērtējot raidījumu cikla 2. daļas ziņu, “vēstures skreines” un “kultūrys skreines” rubrikas, jāsecina, ka tās nenoliedzami sniedz konkrētu informatīvu vai vēsturiski izzinošu informāciju. Tomēr, recenzijas autors uzskata, ka šādā formātā rubrika “Ziņas” neattaisno ziņu virszuddevumu – sniegt pašu jaunāko un aktuālāko informāciju. Varbūt raidījuma autoriem der padomāt par žanra maiņu, piem. nevis “Latgolys ziņis eisumā”, bet komentāri par jaunākajām ziņām. Tāpat veidojot “Viestures skreini”, ieteicams izmantot rubrikā nosaukto personību citātus vai saistošus faktus no viņu biogrāfijām. Tas padarītu rubrikas saturu klausītājam intriģējošāku un atmiņā paliekošu. “Kultūrys skreines” rubrika pēc recenzenta domām ir kultūras pasākumu reklāma. Lai to padarītu interesantāku, rubrikas veidotāji varētu informēt nevis par visiem nedēļas nogales kultūras pasākumiem, bet tikai par tiem, kurus iesaka apmeklēt (pamatojot, kāpēc tieši). Tāpat “Kultūrys skreine” attaisnotu savu nosaukumu, ja katru nedēļu pirms reklamējamo pasākumu uzskaitījuma, tiktu pārraidīts kāda iepriekšējās nedēļas pasākuma apmeklētāja viedoklis, piem., “Mans spilgtākais brīdis Muzeju naktī”.

Un vēl neliela nianse par raidījuma vadītāju balsīm ēterā: nostādītas balsis, piemērots temporitms, uztverama dikcija, pozitīvas intonācijas. Ieteikums “Kultūrys skreines” moderatorei – atteikties no pozitīvi priecīgās, nedaudz pārspīlētās optimistiskās intonācijas, bet lasīt tekstus nedaudz lietišķākā intonācijā.

Kopumā recenzijas autors secina, ka raidījumu cikla „Pi myusim Latgolā” darbošanās Latgales informatīvajā telpā sekmē viedokļu daudzveidības atspoguļošanu, veido pozitīvu konkurenci citiem reģiona

plašsaziņas līdzekļiem, paplašina latgaliešu valodas lietojumu, tas guvis atsaucību dažādu sociālo un vecumu grupu auditorijās. Recenzijas autors uzskata, ka reģiona elektronisko plašsaziņas līdzekļu saturiskajā piedāvājumā raidījumu cikls "Pi myusim Latgolā" ir kvalitatīvs autorraidījumu līderis. Tieši šādā veidā raidījumu cikls „Pi myusim Latgolā” varētu vēl pozitīvāk izmainīt Austrumlatvijas mediju telpu, tajā dominējošos stereotipus, Krievijas plašsaziņas līdzekļu un attieksmes ietekmi.

Rēzeknē,
2016. gada 9.jūnijā

Voldemārs Ivdris,
bij.reģionalās telekompānijas LTS (1991-2000)
Žurnālists, producents, raidījumu vadītājs,
pašreiz Rēzeknes pilsētas svētku un kultūras pasākumu režisors.